

De jove volia ser periodista de guerra i un cop jubilada ha fet realitat el seu desig d'escriure

“Mai no és tard per començar”

BÀRBARA JULBE
Girona

Angels Ferrer li hauria agradat ser corresponsal de guerra quan era jove per poder escriure i viatjar alhora, les seves dues grans passions, però no va poder ser. Anar a estudiar Periodisme a Barcelona era massa car, així que va començar Magisteri a la seva ciutat natal, Girona. Després de graduar-se i treballar a casa durant un llarg període de temps fent classes particulars, va entrar a l'escola Les Alzines, on va estar més de dues dècades. Coneguda com *la senyu*, aquesta dona, de 77 anys, que ha superat dues vegades el càncer, no es va donar mai per vençuda ni va voler deixar aparcar des les seves il·lusions. Tenaç, vital i molt positiva davant la vida, va aprofitar tant com va poder per viatjar amb el seu marit durant les vacances escolars. I quan es va jubilar, va decidir que havia arribat el moment no només de continuar visitant altres països, sinó també de donar curs a la seva afició per l'escriptura.

Actualment té seccions pròpies en revistes locals i les seves cartes es publiquen regularment als diaris. Una d'elles, en la qual renyava públicament la seva exalumna líder del PP català, Alicia Sánchez-Camacho, fins i tot ha fet córrer rius de tinta. Des de fa temps, s'atreveix, a més, amb la poesia. Escriu i recita els seus poemes.

“Mai no és tard per començar. Per posar en pràctica els desitjos i desenvolupar les aficions. Quedar-se quiet a casa només porta malestar i la mort segura. Cal buscar alguna cosa. Vinga... Aixeca't i camina, com la resurrecció de Llätzer!”, exclama aquesta mestra jubilada, que a la tarda encara continua fent classes particulars.

Entre els seus alumnes hi ha un grup de senyores de més de seixanta anys que aprèn català. També ensenya filosofia, matemàtiques i llatí a joves i a adults. Va tres dies al gimnàs i camina sempre que pot. És sòcia de la Fundació Oncolliga Girona, amb qui col·labora a les campanyes, i està vinculada als Amics de la Unesco a Girona. Es reuneix amb un grup d'amis-

exercici”, diu. A la tauleta de nit no hi té un llibre, sinó dos: *La biblioteca d'Auschwitz*, que està a punt d'acabar, i la que començarà ben aviat, *La caixa negra*.

I així un dia rere l'altre. Sense parar. Sense pràcticament cap descans. Per això ha dit als seus familiars que ja sap el que hi haurà escrit a la làpida el dia que mori: “M'he mort, no us preocupeu, és perquè no he tingut temps de respirar”, recita somrient.

A l'escola va ser mestra de català, castellà, llatí, matemàtiques, història, grec, socials, naturals i gimnàstica. Entusias-

mateix que a la República. Tots volen manar”, subratlla.

Aquesta jubilada parla sense tabús. A la revista gironina *El Roure* li van donar una secció després que enviés una carta a l'equip de redacció, a qui va criticar per ser “uns masclistes perquè tots eren homes”. A més de la líder popular, Alicia Sánchez-Camacho, també ha enviat missives al rei d'Espanya, al president de la Generalitat, Artur Mas, als expresidents Jordi Pujol i José Montilla, o a l'expresident del Govern espanyol José María Aznar, entre moltes altres personalitats de rellevància política, econòmi-

“Si talléssim les males herbes, podríem prosperar econòmicament i viure dignament com a persones honrades i treballadores que som la majoria. Se suposa que hi ha polítics, banquers o governants disposats a complir les seves obligacions?”, es pregunta.

Anar de viatge li dona oxigen i li permet afrontar amb més serenitat les seves tasques diàries. També li proporciona inspiració i idees per als seus escrits. Com a records porta mussols i elefants, que omplen el rebedor de casa seva. Ha estat a la Xina, l'Índia, Tailàndia, Síria, Jordània, Israel, Malta, el Canadà, Nova York, San Francisco, Los Angeles, Washington, Egipte, Marroc, Suècia, Noruega, Portugal, Madrid, Escòcia, Turquia i el Carib. Ferrer agafa aire i continua enumerant: Rússia tres vegades, Londres tres més, París quatre vegades... També ha visitat la Unió dels

QUAN L' EDAT ÉS UN PLUS

ÀNGELS FERRER
Escriptora i viatgera

77

Fa classes particulars, escriu prosa i poesia en revistes i diaris i viatja per tot el món

INMA SAINZ DE BARANDA

A l'Àngels, que sempre porta a sobre un llibre de poesia, li agrada passejar pel barri vell, on va viure

ta de la llengua catalana, va obtenir-ne el títol també a la Universitat de Girona (UdG), en va aprendre en una època en què s'exigia molt. “No sabíem res de la història de Catalunya i els professors eren molt rigorosos”, recorda.

Als set anys, ja fullejava revistes com *La dona catalana* i devorava llibres de Jules Verne. Llegia i llegeix tant en català com en castellà, però a l'hora d'escriure prefereix la llengua materna, sobretot en poesia. “La poesia és una cosa que surt de dins, per això m'expresso millor en llengua catalana”, afirma mentre ensenya orgullosa l'últim premi rebut per *Clam de llibertat*, un poema que defensa la llibertat de Catalunya.

Ferrer és catalana i independentista. “Encara que la independència ha de ser amb bones condicions perquè si no, no val la pena”, puntualitza. “El president Mas hauria de fer neteja”. Desfer-se de persones que hi ha dins del partit i el perjudiquen. L'acord de governabilitat entre CiU i ERC no funciona. Passa el

ca o social. La líder popular va ser alumna seva a vuitè d'educació general bàsica. “Era una noia molt intel·ligent i amb caràcter”, recorda Ferrer. “Respecto totalment que siguis del PP, però jo creia que series un enllaç entre Catalunya i Ma-

drid i defensaries els catalans, com a catalana que ets i blanenca, bona terra. Però no, quan has tocat de prop la importància de lluir-te personalment has deixat de banda tot el bé que hauries pogut fer per aquesta terra de bona gent que som els catalans. (...) Ho saps i segueixes defensant el teu cap i tot l'anticatalanisme caspós que encara cueja per Madrid. Tu havies de ser un pont de diàleg i has estat un element contra la teva pròpia terra. (...)”, advertia a la carta que li va enviar a Camacho fa uns mesos.

A Ferrer la fascina l'actualitat. A Les Alzines, una escola vinculada a l'Opus Dei, començava les classes comentant la notícia del dia. Fa uns dies va escriure un article sobre corrupció i n'està preparant un altre sobre espionatge.

Emirats Àrabs. En canvi, hi ha llocs on no la veuran mai. Austràlia n'és un. “Massa lluny”, etziba. Tampoc a la part més salvatge de l'Àfrica. “Els animals i la selva no em criden l'atenció”, assegura.

La pròxima destinació de l'Àngels serà un creuer pel riu Danubi. Un altre

“Llegir és vital per formar-se i fer treballar les neurones, que també han de fer exercici”

mussol o elefant se sumaran a la col·lecció. Malgrat l'edat, ella i el seu marit continuen regalant-se diverses sortides un cop l'any. “Viure cada moment, com el que és, una experiència única, aporta felicitat”, conclou.

“Quedar-se quiet a casa només porta malestar i la mort segura; s'ha de buscar alguna cosa”

gues per debatre temes d'actualitat. Té reunions, a més de conferències, excursions, visites... A l'hora de sopar, en comptes d'estar

La mare dels coneguts germans Roca no ha abandonat els fogons perquè el tràfec culinari li dona vida

“Si t’atures, perds la il·lusió”

BÀRBARA JULBE
Girona.

Es una cuinera de les de tota la vida. Des de primera hora del matí ja està bregant amb fogons. Entregada, astuta i generosa, Montserrat Fontané vol ser la primera que entra a la cuina del restaurant. “M’agrada seguir fent el que he fet tota la meua vida. Per mi és fonamental. El tràfec culinari m’ajuda a no perdre el meu objectiu i em revitalitza”, assegura.

Nascuda a Sant Martí de Llémena, va començar a servir els dissabtes i per les festes de Sant Narcís en un conegut restaurant de Girona quan tenia tretze anys. Va viure una postguerra dura i alguns entrebancs, però als 76 anys encara està al peu del canó. Vestida amb uniforme blanc, no només prepara el menjar sinó que a més dirigeix el seu equip de cuina, supervisa i dissenya els menús que se serveixen al seu restaurant, Can Roca, situat a pocs metres del dels seus fills: el prestigiós restaurant El Celler de Can Roca, considerat el segon millor del món i guardonat amb tres estrelles Michelin.

“Quan despertes i veus que et fa mal l’esquena, les cames i el dia es presenta amb dificultats, ve molt de gust quedar-se al llit... Però no s’ha de fer. Si t’atures, perds la il·lusió per viure”, subratlla.

Els seus plats estrella són els calamars a la romana, l’arròs a la cassola i els canelons. Fontané els prepara amb la mateixa il·lusió del primer dia. “Cal sobreposar-se i ser valent. Si no fas res, tens massa temps per cavil·lar i això no és bo per a la salut. Jo on més bé estic és a la cuina. Cadascú ha de trobar el seu lloc i no renunciar a les seves metes malgrat la vellesa”.

Al seu establiment mengen diàriament un centenar de persones. A les 12.00 hores comencen els estudiants que fan pràctiques a El Celler entre tres i sis mesos. Actualment són una vintena de joves. Amb ells, també hi ha el personal de Can Roca, una vintena més. Després, ja ve la resta de comensals: comerciants, veïns de la zona, algun treballador d’obra i professors d’escoles i instituts pròxims, entre d’altres.

“Si no fas res, tens massa temps per cavil·lar i això no és bo per a la salut. On estic més bé és a la cuina”</

Dirimeix cada dia controvèrsies civils com a jutge de pau, tasca que exerceix tot i estar jubilat

“La paciència ajuda a guanyar batalles”

BÀRBARA JULBE
Besalú

El desgast que pateix el seu genoll esquerre l'obliga a baixar les escales de casa amb molta cautela. Però una vegada és al carrer, ja ni se'n recorda. Camina fins i tot amb rapidesa i destresa. Se'l veu acostumat a caminar pels carrerons empedrats de Besalú. Des que va néixer en aquest poble de la Garrotxa, fa 86 anys, no ha viscut enlloc més i, de fet, tampoc no hi voldria viure. Seguint la tradició familiar, Joan Gratacós, conegut com Joan Zafont, va ser sastre i va regentar una botiga de confecció al centre de la localitat. Al matí, després de comprar el pa i el diari, va a l'Ajuntament, on els funcionaris l'esperen amb una pila de documents per firmar: controvèrsies de terrenys, disputes familiars, partides de naixement... Els saluda tothom i entra al seu despatx a treballar.

Des de fa 25 anys és el jutge de pau de Besalú i encara avui continua exercint. Sap espavilar-se quan es troba amb persones que estan en conflicte i li toca mitjançar. El seu secret és utilitzar el sentit comú i la sensatesa, unes virtuts que, segons confessa, milloren amb els anys. “Adquireixes més perspectiva de les coses. Amb l'experiència aprens a relativitzar. Aquells problemes que al principi semblaven importants veus que no ho són tant”, assegura.

Al llarg d'aquestes dues dècades, ha protagonitzat més de 200 enllaços matrimonials. “Mireu, la vida és capritxosa i de vegades ens juga males passades, però si conserveu l'amor que us uneix, us en sortireu de qual-sevol problema que pugueu tenir. També hi ha una altra medicina perquè tot funcioni. Sembla insignificant, però té molta importància i de vegades no la tenim en compte. Es diu paciència i t'ajuda a guanyar moltes batalles. Una mica de paciència cura tots els mals moments que puguem tenir”, creu aquest jubilat.

Unes paraules que acostuma a recordar a les parelles que uneix en matrimoni a la sala d'actes del Consistori. “Al

“Amb els anys aprens a relativitzar: problemes que semblaven importants veus que no ho són”

principi només llegia els articles en els quals legalment dues persones es converteixen en marit i muller, però em faltava alguna cosa. Aquell moment especial no es podia quedar en una simple lectura de lleis. Ara faig la competència al sacerdot i llegeixo un petit sermó”, ironitza.

Entre la gent que ha casat, hi ha també diverses parelles homosexuals. “Dos de formades per homes i tres per dones.

Si dues persones del mateix sexe s'estimen, per què no es poden casar?”, es pregunta i subratlla: “És lògic que, si senten amor, el formalitzin. El que no estaria bé és que no ho acceptessin i visquessin d'amagat”.

Optimista per naturalesa, en Joan, casat amb Catalina Pagès, amb qui aquest any celebren el seixantè aniversari de vida junts i tenen dues filles, confessa que la vida l'ha tractat bé. “Em surt de dins veure les coses amb alegria i, quan em costa, m'hi esforço. Ser positiu t'ajuda a no estar malament i a no tenir tantes malalties. I si les tens, no pateixes tant”,

franc als monuments de la Generalitat i als museus de Catalunya. Va ser possible a través de la Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya (Fatec), de la qual és president a la província de Girona.

“Vaig impulsar la proposta i vam treballar amb la idea que la gratuïtat fos per a tot el grup de jubilats. Al final només ho vam aconseguir si anaven sols”, especifica Gratacós. “Estem molt satisfets perquè podran culturitzar-se. A més, n'hi ha molts que tenen moltes dificultats per arribar a final de mes. I n'hi ha que, encara que tenen diners, es

da com a Casa Zafont. El pare el va enviar a estudiar a acadèmies de sastreria d'Olot, Figueres i Barcelona. Però quan va entrar a la factoria, s'escapava sempre que podia a Mataró o Barcelona a buscar gènere que després venia a l'establiment. “Teníem fins a sis noies cosint. Els dies d'abans de la festa major hi havia molta feina. Obriem els diumenges al matí perquè la gent s'emprovava els vestits. Era l'únic dia que anaven nets i per això venien”, recorda. Amb els anys, la sastreria va anar cada cop a menys, mentre que la demanda a la botiga va augmentar. Per això, la família va tancar el taller i va substituir les teles de roba i algunes vànoves i mantes per noves peces de confecció, com texans, roba interior, camises o corbates.

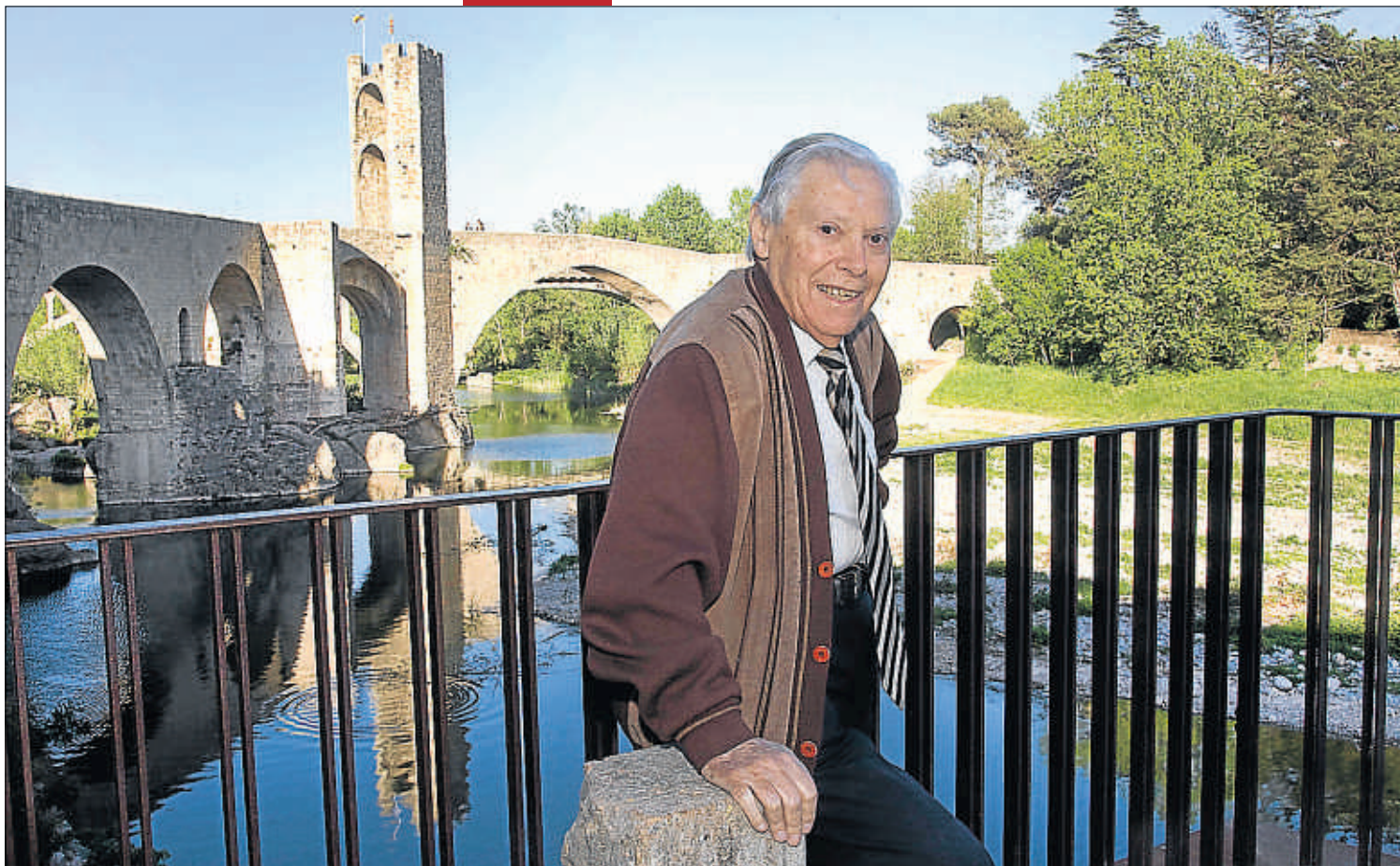
En Joan no té mòbil ni tampoc agenda. Per evitar les badades que, segons admet, té alguna vegada, utilitza un mè-

QUAN L' EDAT ÉS UN PLUS (26)

JOAN GRATACÓS FERNÁNDEZ
JUTGE DE PAU

86

Compagina la feina de jutge de pau amb la presentació d'un programa a Ràdio Besalú des de fa 28 anys

INMA SAINZ DE BARANDA

Va treballar com a sastre al negoci familiar, però el que més li agradava era estar darrere del taulell

afirma. El seu lema, des que es va jubilar als 65 anys, és aprofitar el temps i tornar a la gent gran tota la gratitud que ha rebut de la vida.

“M'agrada ajudar-los en les seves necessitats i semblar perquè els joves que vénen darrere ho trobin tot més resolt”, detalla Joan Gratacós, a qui li agrada escriure poesies i des de fa 28 anys presenta cada setmana un programa a Ràdio Besalú. Entre els personatges que ha entrevistat hi ha el polític i economista Ernest Lluch i l'escriptor Baltasar Porcel. L'espai, anomenat *Gota a gota*, el va iniciar per augmentar les donacions de sang a la comarca. “Vam passar de 50 bosses, que era el que habitualment es recollia, al rècord de 224. Va ser un disabte del mes d'agost. Gens malament per ser estiu”, destaca en qualitat de delegat de la Donació Voluntària de Sang de Besalú.

Segons explica, una de les grans fites que ha aconseguit fins ara per a les persones grans és que puguin entrar de

veuen obligats a ajudar els fills o els nés”.

En Joan, com a delegat comarcal del Consell Consultiu de la Gent Gran de la Garrotxa –un òrgan que estimula la participació de la gent gran i que reuneix desenes de centres de la comarca–, organitza des de fa sis anys un cicle de conferències amb diapositives. Amb la seva pantalla, recorre acompanyat de viatgers o d'erudits els casals de Sant Feliu de Pallerols, les Preses, Santa Pau o Tortellà, entre altres localitats. Alguns dels temes que es tracten són llocs llunyans (Argentina, Etiòpia...), altres són tan propers com *Flors de la Garrotxa*. “Conèixer altres països o curiositats els aporta coneixement i veure'ls gaudir m'encoratja a continuar fent més coses per a ells”, comenta.

El tracte amb la gent és el que més li agrada. Ja ho va descobrir en entrar al negoci familiar. Preferia posar-se darrere del taulell, en lloc de cosir vestits al taller, al primer pis de la botiga, conegu-

tode curiós: posa una sabata a sobre de la tauleta de nit. “Ho faig per no oblidar-me d'una cosa important”, indica. Com pot ser, per exemple, la fira medieval de Besalú, on aquest jubilat participa com a trobador. “Els turistes passen

“Ser positiu t'ajuda a no estar malament i no tenir tantes malalties; i si les tens, no pateixes tant”

pel carrer dels Atrapats, que és molt fosc i fa por. Vestit amb una túnica i una gorra, els recito un fragment d'una poesia meua. Així els arrenco algun somriure. Somriure als carrerons foscos et fa la vida més suportable i te l'allarga. Viure amb passió el que fas, malgrat l'edat, també”, assegura.

LLEGIU ELS CAPÍTOLS ANTERIORS DE LA SÈRIE “QUAN L'EDAT ÉS UN PLUS” A www.lavanguardia.com

Pioner del documentalisme, grava i fotografia imatges amb què continua experimentant malgrat estar jubilat

“La creativitat no té fi”

BÀRBARA JULBE
Vilobí d'Onyar

Hi ha de tot: cintes del viacrucis que recorre els tres quilòmetres entre Salitja i Sant Dalmai, una marxa popular de l'any 2003, diverses festes majors... Joaquim Puigvert dedica bona part del seu temps a passar a DVD aquestes filmacions, que va gravar fa anys amb la seva càmera. En fa dues còpies: una se la queda ell i l'altra va a la biblioteca del seu poble, Vilobí d'Onyar, per als veïns que vulguin consultar-les. L'objectiu que s'ha proposat és ordenar els seus enregistraments. “Hi ha feina però és una tasca necessària perquè en certa manera culmina i ajuda a difondre la meva feina”, comenta.

Inquiet, curiós i actiu, aquest jubilat, de 85 anys, cineasta, fotògraf i farmacèutic, mira des que era un nen la realitat que l'envolta des d'un punt de vista que li permet captar, ja sigui amb la càmera de vídeo o la de fotografar, els instants més especials. Una sensibilitat que, segons aclareix, continua tenint amb els anys. “Notes com alguna cosa s'activa en el teu interior abans de prémer el botó. En fotografia, fins i tot arribes a visualitzar la imatge en els moments previs a fer-la. Aquesta habilitat, que forma part de tu, persisteix i fins i tot es potencia amb l'edat, amb la qual cosa és molt més fàcil detectar aquell moment únic”, subratlla.

Va començar la seva carrera filmica als anys cinquanta després de ser conscient que, a causa de la modernització de la societat, no només les persones canviaven, sinó també el paisatge (tant urbà com del camp), i desapareixien alguns oficis artesanals. Salvar de l'oblit aquesta vida rural es va convertir per a ell en una prioritat. Preciosista del temps i de l'espai, es va aventurar fent cinema amateur i realitzant curtmetratges documentals. El seu primer treball en pel·lícula va ser sobre els pagesos i artesans del seu poble (*Vilobí d'Onyar, un poble que treballa*, 1953) i el van seguir d'altres com ara *Esclops d'artesanía* (1954) o *Un rajoler* (1956), un film guardonat l'any 1958 amb el premi al millor guió en 9,5 mm en el festival de Sant Se-

Algunes de les seves obres es troben a l'arxiu municipal de l'Ajuntament de Girona i d'altres a la Filmoteca de Catalunya. A la biblioteca de casa seva, atapeïda de llibres, també en guarda una part: més de 300 vídeos, més de 6.000 diapositives d'art romànic, diferents càmeres que ha fet servir i uns 15.000 negatius de fotografia en blanc i negre. “Les inundacions del 10 d'octubre del 1962 van fer malbé, tanmateix, tots els cel·luloïdes que tenia anteriors a aquesta data”, lamenta.

Fill de mare mestra i pare farmacèutic aficionat a la fotografia, Puigvert va

a Vilobí d'Onyar o altres poblacions. “Ara he d'agafar sempre el tríode per filmar perquè sense em tremola massa el pols. Sé que vaig més a poc a poc que abans, encara que amb els anys aprens a no ser tan perfeccionista. Estic més tranquil fent així la meva feina. Sóc conscient que faig fins on puc i ja està”, afirma Puigvert, un dels pioners del documentalisme gironí, les produccions del qual s'han convertit en documents històrics amb un alt valor patrimonial però alhora en obres artístiques considerades de primer ordre.

Amb un esperit creatiu incansable,

aquest tipus de projecte”, recorda. Aquestes obres es van dir Exp. Núm. 1, Exp. Núm. 2 i Exp. Núm. 3. La primera va rebre la Concha d'Or de cinema abstracte en el festival de Sant Sebastià del 1959 dins de l'apartat de cinema amateur i, tant la primera com la segona es van incloure en un DVD titulat *Del éxtasis a l'arrebato* del Ministeri de Cultura, que com a mostra del cinema experimental fet a Espanya va donar la volta al món.

“M'agrada manipular els materials i jugar amb substàncies com ara els vidres de sulfat de coure o sal en les fotografies. Després amb una llum polaritzada tens una gran varietat de formes i colors. L'edat t'aporta saviesa que, combinada amb l'assaig, et permet anar fent noves creacions”, indica aquest jubilat, a qui també li encanta anar a pescar a l'Onyar i naturalment també és amant

QUAN L' EDAT ÉS UN PLUS (28)

JOAQUIM PUIGVERT PASTELLS
FARMACÈUTIC I CINEASTA

85

Fill de mare mestra i pare farmacèutic aficionat a la fotografia, va seguir els passos del seu progenitor

INMA SÁINZ DE BARANDA

Joaquim Puigvert en un racó de casa seva mostrant alguna de les seves càmeres favorites

seguir els passos del seu progenitor tant en la professió com en l'afició per la fotografia. A set anys, els Reis d'Orient li van portar la seva primera màquina de fer fotos i des d'aleshores, no s'ha separat mai d'aquest tipus d'artefactes, amb els quals anys més tard no només es va dedicar a captar imatges sinó també a experimentar i a buscar resultats més surrealistes.

En l'actualitat, durant els llargs passejos que realitza a prop del poble s'emporta la seva moderna càmera fotogràfica. “Els arbres, l'herba, el cel, les roselles... Hi ha una infinitat d'elements en què fixar-se. Em sento afortunat perquè puc continuar fent el que m'apassiona”, detalla aquest octogenari, que confessa que per ell fer un viatge sense càmera no seria un viatge autèntic. “Si sóc en un altre país i m'adonés que no la porto, tornaria a casa”, garanteix.

Amb les ganes de no perdre's cap detall, a Puigvert també és habitual veure'l filmant actes i festes que tenen lloc

quan torna a casa després d'una sessió de fotos o d'un enregistrament s'asseu davant de l'ordinador i dóna curs a la seva imaginació. “Abans al laboratori era tot més laboriós, en canvi ara treballar la imatge a l'ordinador és molt més fàcil.

És un món ple de possibilitats”, afirma. En algunes ocasions, elabora reportatges amb música i imatge; en d'altres, superposa fotografies. “M'agrada experimentar. La creativitat és una cosa que no té fi encara que vagis fent anys”, assegura.

Amb alguns dels 4.000 negatius que van quedar fets malbé per la inundació de l'any 1962, Puigvert, que sempre ha estat molt autodidacte, va seguir la línia d'unes pel·lícules elaborades per Norman McLaren que li havien interessat molt, on el director escocès pintava i dibuixava directament a la superfície del cel·luloide. “Era un temps en què estava molt lligat a la farmàcia i no podia sortir a filmar fora. Així que vaig aprofitar aquestes pel·lícules deteriorades per fer

d'anar a buscar bolets al bosc a la tardor.

Orgullós de la vida, en Joaquim Puigvert posa cada dia els peus a terra confiant que res no li impedeixi poder continuar captant noves imatges i divertint-se després amb elles com si fos un joc. Un desig que, malgrat tenir 85 anys,

“Ara he d'agafar sempre el tríode per filmar perquè si no em tremola massa el pols”

espera poder dur a terme durant molt més temps i és que, en aquest aspecte, la genètica es posa de part seva. “Tinc el llistó molt alt. El meu pare i la meva mare van viure 100 i 102 anys, respectivament”, ironitza.

“Treballar la imatge al laboratori era més laboriós, en canvi a l'ordinador és més fàcil”

bastia. “I ho vaig fer sense guió”, puntualitza Puigvert. A més, també altres activitats i ocupacions, que abans eren molt habituals, com la matança del porc, l'ofici de culleraire o el de pastor (va filmar un pastor que baixava amb el ramat del Matagalls a la plana), han estat també captats per l'objectiu d'aquest notari gràfic del pas del temps.

VEGEU ELS CAPÍTOLS ANTERIORS DE LA SÈRIE “QUAN L'EDAT ÉS UN PLUS” A www.lavanguardia.com

Després de més de 40 anys de director a l'hotel Terramar, Josep Negra continua al peu del negoci

“L'experiència és un valor”

BÀRBARA JULBE
Llafranc

Diu que la brisa marina són vitamines. En cas de ser així, Josep Negra pren cada dia la seva dosi. Al matí surt d'hora amb cotxe de Mont-ras, on viu amb la seva dona en una masia, i se'n va a l'hotel Terramar, a Llafranc. Ja l'esperen. La recepcionista té els documents a punt perquè sap que, després de l'habitual salutació de bon dia, aquest hotel·ler de referència de la Costa Brava vol revisar quines són les entrades i les sortides que hi ha previstes a l'establiment familiar, fundat pel seu pare el 1933.

Aquest és una de les primeres tasques que fa quan arriba. Atrafegat però satisfet, la seva jornada és llarga, tot i que més tranquil·la que abans. Supervisa, controla i dóna la seva opinió en qual·sevol de les decisions que es prenen. Als 88 anys i malgrat estar jubilat, no vol malgastar els coneixements que li ha donat l'experiència i li agrada aportar idees al negoci, que va dirigir durant més de 40 anys. Després de passar d'unes mans a altres (sempre entre la família), la quarta generació està actualment al capdavant. En Josep vol ser al costat dels més joves donant-los suport, i per aquest motiu continua fent cada dia.

Les coses han canviat. Ja no puja corrent les escales de dos en dos per anar als pisos superiors com feia quan era jove i tampoc no té tanta responsabilitat com abans. De fet, encara que la majoria dels canvis que s'executen a les instal·lacions passen prèviament per la seva valoració; si alguna cosa no li sembla bé i ho comenta, la realitat és que els seus néts no sempre li fan cas. Malgrat això, en Josep ho comprèn i segueix allà, perquè creu que amb tot el que ha viscut pot contribuir a millorar el funcionament de l'establiment, ubicat a primera línia de mar, amb 53 habitacions i en el qual treballen uns setanta empleats.

“La meva dona, les meves filles i els meus néts tenen més estudis que jo. Però jo tinc més experiència que ells. I l'ex-

“La Costa Brava ha millorat molt, però s'han fet autèntics desastres urbanístics”

periència és un valor per al negoci. M'agrada explicar-los com veig les coses, encara que algunes vegades pensin que sóc antiquat o un carrossa, i passin de mi. Conec bé els clients i sé el que els agrada. N'hi ha alguns que fa més de 30 anys que vénen cada estiu”, subratlla.

Una de les últimes decisions en què ha participat és en l'elaboració de la

carta del restaurant. Amanida fresca de meló, maduixes i pernil ibèric; ous ferrats i patates fregides amb ceba i pebrot vermell; arròs a la cassola típic de Palafrugell o bacallà amb mussolina d'allioli són alguns dels plats que ofereixen, elaborats amb productes de temporada de la comarca. “Procuro que siguin menús molt bons”. Cada divendres els caps de les diferents àrees es reuneixen per abordar temes del negoci. I en Josep també hi va. Ho fa habitualment perquè com que està tan implicat, té informació per afegir.

Al matí és habitual veure'l recórrer

tre estiu. “Perdre les persones estimades és el que porto pitjor. És el més trist”, lamenta. L'edat, tanmateix, no li representa cap impediment per fer noves amistats. “Em reconforta veure com als 88 anys continuo fent amics. Quan menys t'ho esperes, coneixes gent interessant”, afirma.

No li agrada posar-se límits en res i s'inclina per aprofitar el temps present de què disposa, en lloc de lamentar-se pel passat o tenir por del futur. “Sempre hi ha coses per fer. És millor viure intensament fins a l'últim segon. No val la pena pensar en el passat. Tam-

més d'elles, també hi ha els seus néts, en Raül, l'Enric i la Júlia Viges Negra.

Aquest jubilat recorda com ha canviat la Costa Brava. “Ha millorat molt quant al turisme. El turisme és bo, va aixecar el país en el seu moment i ha de tornar a aixecar-lo. Però pel turisme s'han fet autèntics desastres urbanístics, com els gratacels”, lamenta en Josep, que destaca els sacrificis que ha fet la seva família per la feina. “El meu pare llogava la seva habitació i dormia en una butaca perquè els visitants tinguessin allotjament”, comenta.

D'altra banda, en Josep va tenir el privilegi de conèixer personalitats destacades com l'escriptor Josep Pla. “Venia a dinar a l'hotel”, recorda aquest jubilat, que cada dia esmorza al menjador de l'establiment amb la seva família. Un petit parèntesi en què no parlen de negocis. A l'hora de dinar se'n va a

QUAN L' EDAT ÉS UN PLUS (34)

JOSEP NEGRA ESCUDER
Hoteler de la Costa Brava

88

Supervisa i controla l'hotel, fundat pel seu pare el 1933 i dirigit ara per la seva dona, la seva filla i els seus néts

AGUSTÍ ENSESA

Josep Negra va cada dia a l'hotel per ser al costat dels més joves donant-los suport.

els passadissos mentre el personal de neteja està arreglant les habitacions. “Què tal? Com anem de llençols?, i de vànoves?” pregunta a les dones que netegen o a la governanta. “M'agrada supervisar-ho tot. La meva filla també s'encarrega de preguntar-los això, però jo prefereixo fer-ho per si de cas a ella se li oblidada”, adverteix.

En Josep no concep cap altra manera de viure que no sigui ser present a l'hotel i vinculat en les tasques turístiques. “Tot el dia a casa m'avorriria, no sabria que fer. Aquí em sento útil. Si no pogués venir, segur que emmalaltiria. L'hotel em dóna vida. M'ajuda a oblidar-me dels mals”, assegura.

Sempre veu la part positiva de les coses. “És el meu caràcter”, confessa. No pensa en la mort. Prefereix centrar-se en el que té: la vida. Encara que inevitablement, li dol veure com va perdent els seus clients que alhora són amics i que, després de saber que han mort, ja no tornaran a compartir amb ell cap al-

poc en el que pugui venir. El que vingui, ja vindrà. Ocupa't de l'avui i procura fer les coses cada vegada una mica millor”, adverteix.

En Josep va començar amb 14 anys a ajudar el seu pare a l'hotel. El negoci es va crear

com una petita taverna freqüentada per veïns de Palafrugell que començaven a estiuar a Llafranc i Calella. Inicialment només constava d'un restaurant però a poc a poc es van anar construint habitacions. En aquella època la pensió completa costava 16 pessetes i el menú dels diumenges, 6.

L'establiment es va mantenir obert durant la Guerra Civil i va ser a partir de mitjan els anys 40 que van començar a arribar els primers turistes estrangers atrets pel clima, l'entorn i els preus. El fundador, Josep Negra Corretger, va donar el relleu al seu fill Josep. A la dècada dels setanta, una de les seves filles, la Berta, i la seva segona dona, la Pilar, van ser les que van modernitzar i van dirigir l'hotel. Actualment a

casa amb la seva dona. A la tarda, després de descansar torna una altra vegada a la feina i si no jugar al golf. Fa més de vint anys que el practica. De fet, sempre l'han fascinat els esports com nedar o esquiar. També viatja molt. Ha estat a Indonèsia, Àfrica, Amèrica del Sud i del Nord... Al final del dia, aquest

“El turisme és bo, va aixecar el país en el seu moment i ha de tornar a aixecar-lo”

octogenari se'n va al llit feliç, tot i que físicament cansat. Però el cansament no el preocupa. Sap que al matí següent tindrà la seva nova dosi de brisa marina: “Les meves vitamines!”, exclama.●

LLEGIU ELS CAPÍTOLS ANTERIORS DE LA SÈRIE
QUAN L'EDAT ÉS UN PLUS A
www.lavanguardia.com

Dirigeix un centre de drogodependents i aspira a crear-ne un altre per donar un servei millor als usuaris

“Encara faig el que em fa feliç”

BÀRBARA JULBE
Banyoles

Dina Trovo s'asseia cada vegada al seu costat. No volia que aquell jove, d'origen sud-americà, es trobés sol durant l'estona que li duraven els efectes d'aquella experiència: minut a minut ell anava perdent facultats i deteriorant-se. El mateix els passava a la resta de joves que participaven en aquesta trobada, en la qual l'únic objectiu era drogar-se amb marihuana. Llavors, ella, que no donava crèdit al que observava, treia de la bossa de mà, com per intuïció, una ampolla d'aigua i començava a donar-n'hi per hidratar-lo. “Veure allò em cremava el cor. Era un noi molt espavilat, però en sis mesos va perdre tota capacitat física i de gestió emocional”.

Aquest jove, de qui prefeix no revelar el nom, treballava en un hotel de Sant Pol de Mar, en el qual la Dina i el seu únic fill es van allotjar una temporada, quan exercia de representant financera a Catalunya d'una firma italiana relacionada amb la mecànica. Amb aquest treballador tenien una relació d'amistat.

Ella, una dona amb caràcter en els negocis –també va treballar a l'àrea comercial de la Fira de Barcelona i de representant d'una marca italiana de moda i d'una de catalana–, va tenir, en aquestes sessions en què la droga era la protagonista, un pressentiment que va provocar un gir radical a la seva vida.

Va deixar l'hotel, va llogar un pis a Sant Pol de Mar i va allotjar el jove drogodependent i altres que necessitessin sortir d'aquesta mateixa problemàtica, a casa seva. I així va començar la seva vocació, que més tard (el 1993) va ser el que la va empenyer a fundar l'associació Canaan i el centre assistencial que porta el mateix nom, en el qual actualment s'atén una vintena d'usuaris. Ella, amb 78 anys, continua al capdavant de l'associació com a directora. “El 1995 les Germanes Clarisses de Banyoles ens van oferir un espai al seu convent i ens vam traslladar al Pla de l'Estany”, explica.

El camí no va ser fàcil. De fet, el pas-

“Quan la meva mare va morir jo no sabia fer res, però sense ella vaig aprendre a fer-me forta”, assegura. El més greu, tanmateix, encara havia d'arribar. El seu fill, en Joseph, amb només 32 anys va perdre la vida en un accident de cotxe.

“La mort d'un fill no s'oblida. Mai. Ni amb el pas del temps. En Joseph no bevia, no fumava ni es drogava. L'autòpsia va revelar que només tenia restes de cafeïna a l'estómac perquè minuts abans del fatal sinistre es va parar a prendre un cafè. Penso que un animal se li va creuar en la seva ruta. Tení-

socis i les institucions, s'encarrega de la relació amb les famílies, elabora melmelada amb l'ajuda dels interns amb la fruita que aprenen a conrear, els ajuda a la granja amb els pollastres o les gallines, supervisa els tallers de manualitats, de cuina o de formació, si alguna treballadora fa vacances cobreix el seu torn... I tot sense cobrar res a final de mes. “És un sou que l'entitat s'estalvia”, afegeix.

La seva il·lusió és fer un altre centre i trobar algú disposat a invertir i confiar en aquest projecte, un espai en el qual els usuaris puguin tenir també la

feliços, però no ho saben”, afirma.

La Dina, que aspira arribar als 100 socis (actualment en són 37) perquè l'entitat sigui declarada d'utilitat pública i resulti més fàcil obtenir ingressos fixos que salvarien les despeses mensuals, considera que la família i l'entorn dels drogodependents són clau en el procés abans, durant i després. “Molts pares no posen límits. S'avancen als seus desitjos i els converteixen en éssers incapaços d'acceptar frustracions. Però els anys m'han fet guanyar més comprensió. He après a no jutjar a la primera. L'aparença és una cosa i la història que hi ha al darrere de cadascú, una altra”, argumenta.

Segons els tractaments mèdics i psicològics, a Canaan se'ls ensenya, a través d'un programa individualitzat, “a viure en llibertat i a no estar esclavitzats a res” perquè es recuperin des del

QUAN L' EDAT ÉS UN PLUS (42)

DINA TROVO Directora Centre Assistencial Canaan	78	Fa de tutora de cinc usuaris, els porta al metge i als jutjats, i busca socis, entre moltes altres tasques
---	-----------	--

AGUSTÍ ENSESA

em una relació molt bona”, explica.

Al centre Canaan, la Dina i el seu equip –format per uns quinze empleats, entre psicòlegs, educadors, monitors o vigilants, a més de voluntaris– atenen persones de més de 18 anys addictes a diferents substàncies (alcohol, cocaïna, heroïna, cànnabis...) i que estan en situació d'exclusió social, així com persones amb problemàtiques afegides a conseqüència de les drogues, com la sida o l'hepatitis.

“Com pot ser que ajudi i reeduqui tota aquesta gent, fills d'altres persones, entre ells joves, i en canvi no pugui educar el meu fill?”, reflexiona sense trobar respostes aquesta septuagenària, que a l'hora de donar a llum, com que era mare soltera, va haver d'anar-se'n a Londres perquè al seu país trobava dificultats.

A més de dirigir el centre, s'encarrega de moltes més tasques: coordina, fa de tutora a cinc dels usuaris, els porta al metge o als jutjats, contacta amb els

seva pròpia botiga per vendre els productes que conreen. Cada dia es lleva amb la idea de fer realitat aquest propòsit. “És cert que he perdut rapidesa i memòria per recordar les coses, però el que els anys no m'han tret és la capacitat de decisió”, sentència, i afegeix: “Treballar fins al dia d'avui ha fet que el meu cervell no es convertís en un fòssil. Les neurones que queden es veuen obligues a funcionar. No entenc la gent que deixa de fer coses. La vellesa no s'ha de retroalimentar, perquè si no suposa firmar la pròpia condemna de mort”, afirma.

La feina la continua apassionant pel misteri que comporta cada un dels casos que arriben al centre, derivats dels serveis socials. “Nosaltres som el seu bastó, un suport. Els donem eines per sortir d'aquesta situació. Aquesta gent hauria de ser un recurs de la societat i estan discriminats. La droga els ha portat a arruïnar la seva existència. No necessiten res artificial per ser

punt de vista sanitari, psicològic, social i laboral. L'entitat també disposa d'un pis de reinserció i un altre per a aquells que són discapacitats.

“El meu secret? Encara faig el que em fa feliç. Aquí hem vist morir alguns usuaris. Una resident va ser assassinada per un intern expulsat. En els mo-

“Treballar fins al dia d'avui ha fet que el meu cervell no es convertís en un fòssil”

ments d'abstinència, hi ha tensió i ens falten al respecte. Però el meu lloc continua sent aquest. Quan sigui el moment d'acabar, espero adonar-me'n. Mentre no arribi i davant la necessitat que hi ha aquí, continuaré ajudant”.

“Amb els anys he perdut rapidesa i memòria per recordar les coses, però no capacitat de decisió”

sat d'aquesta dona italiana, de veu dolça però d'esperit guerrer, ha estat marcat per episodis difícils; en recordar-los no pot evitar que li saltin les llàgrimes.

“No ploro de pena, sinó de nostàlgia”, precisa la Dina, originària de Torí. Va perdre el seu pare quan tenia 15 anys i després la seva mare als 26.

Autor de 74 invents i ferm en la seva voluntat d'innovació, aquest empresari jubilat continua creant sense parar

“Ara no hi dono tantes voltes”

BÀRBARA JULBE
Aiguaviva

Tenia els cabells ondulats i negres com el carbó, les celles espesses i els ulls grans i molt cridaners. Ho observava i ho tafanejava tot. Així era de petit Josep Argelaguet, un nen que s'entretenia muntant i desmuntant joguines i fent invencions. Als set anys, es va entestar a treure les peces que componien un dels seus trens preferits. Primer els llums, després les portes, va continuar amb els vagons... Fins que una de les diminutes rodes del comboi va acabar al seu estómac; se la va empassar sense saber com. “Va ser divertit –recorda en Josep–. Quan reia, feia un soroll estrany perquè es va quedar encallada a la part alta de la tràquea, encara que després, de manera espontània, se'n va anar cap avall. La mare, espantada, em va portar de seguida al metge, però em van dir que la trauria quan defeqüés. Ningú més no es va recordar del meu problema. Suposo que la vaig expulsar; si no, ja s'hauria rovellat”, ironitza.

Des que va fer els 75 anys –ara en té 77–, aquest conegut empresari de la indústria metal·lúrgica –que es va jubilar fa anys– admet que cada dia que passa és com si els ossos pesessin una mica més. Lluny ha quedat aquella agilitat de la que tant presumia quan de jove feia atletisme. “Josep, frena, no facis ximpleries”, penso davant un descampat”. Encara el tempta molt arrencar a córrer. “Però fer-ho seria una temeritat”, aclareix. Reconeix haver perdut lleugeresa i reflexos, però, malgrat això, manté el dinamisme i l'energia mental que li permet continuar sent un nen i donar curs a la seva imaginació per no deixar d'innovar.

“La gent que no pensa és propensa a la manipulació. Pensar et dona defenses per a tot”, afirma en Josep, que va néixer i va viure a Barcelona i, als 40 anys, amb la dona i els tres fills, es va traslladar a Girona. Humil i sense pretensions –que no siguin les de millorar la qualitat de vida de les persones–, ha ideat fins ara 74 invents (no tots patentats). “Sóc una persona fastigosament

“Sóc una persona fastigosament observadora; ho sóc des que era un nen”

observadora. És una qualitat que mantinc des de petit. Mirar i atrevir a preguntar-se el per què de les coses, sense por, són les claus per estar despert”, precisa mentre manipula una de les seves últimes creacions. Es tracta d'una caps de fusta que serveix per elaborar clips amb formes originals.

A la taula o les prestatgeries del seu

despatx, que té a l'empresa, guarda part de les seves innovacions: uns ganxos que incorporen tacs, un topall perquè la porta no xoqui contra la paret, un obrellaunes o una roda que porta la suspensió incorporada i està destinada als cotxes per a nens coneguda com a roda Flex, que li ha merescut diversos premis, com ara una medalla d'or a Pittsburgh (EUA) i, a més, s'exposa al Museu d'Idees i Invents de Barcelona.

Catalunya lidera el rànquing espanyol de patents de productes ja existents que han estat millorats (amb un total de 569) i ocupa el segon lloc en el

què la major part de les seves aportacions les ha fet d'acer inoxidable. Va començar a treballar als 12 anys a l'empresa del pare (que també era inventor). Després, el 1962, als 26 anys, va fundar a Barcelona la seva pròpia companyia, Barcino S.A., dedicada a la fabricació de molles i ressorts, que anys més tard –en anar-se'n a viure a Girona– va traslladar a Aiguaviva. “Fem peces per a tots els sectors menys per a la guerra. Va en contra de la nostra ètica”, destaca aquest empresari, que ha estat president de la Federació Patronal Metal·lúrgica (Fegmetall), president de la

molta part de fantasia i il·lusió. Més tard ja ve algú que em fa tocar de peus a terra”, adverteix.

“Una idea et pot venir en llocs impensables i en els moments menys esperats. No està subjecte a horaris, convenis ni edats. Són rebels, no demanen permís i vénen quan vénen: amb tren, amb cotxe, caminant, mentre t'esperes a la consulta del metge, mirant la tele o fins i tot dormint”, assegura aquest septuagenari. Per això, té una enregistradora a la tauleta de nit. “En despertar-me: clico al *rec* i explico el que he somiat. O potser m'ha arribat despert al llit. En qualsevol cas, el copyright és meu”, assenyala.

Amb la seva filla, va crear el 2007 l'empresa Girona Innovació, que també el manté ocupat. La firma està especialitzada en el desenvolupament i en la venda d'invents. “Fem tot el procés:

QUAN L' EDAT ÉS UN PLUS (49)

JOSEP ARGELAGUET ABADAL
EMPRESARI I INVENTOR

77

Als 12 anys va començar a treballar al sector de la metal·lúrgia i després va fundar la seva pròpia empresa

INMA SAINZ DE BARANDA

El lema de Josep Argelaguet, que continua treballant diàriament, és “no deixar cap invent al calaix”

registre de patents de noves creacions (580) després de Madrid (660), segons les últimes xifres del 2012 de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques. En Josep, a la seva edat, es mostra orgullós de ser part del motor de la innovació. El bon inventor, segons indica, es diferencia perquè “manté l'afany de superació, aporta valor afegit en les seves creacions i sap treballar en equip”.

Aquest any, entre altres projectes, vol deixar enllestit el topall per a portes (d'acer inoxidable). El seu lema és: “No deixar cap invent al calaix. Si no, d'aquí uns anys haurem de comprar llicències per fabricar productes ideats en altres països”, apunta aquest jubilat, que admet que materialitzar una idea resulta costós per a la majoria dels creadors. “Molts empresaris no aposten pels nous invents. Hi han tancat la porta a causa de la crisi”, puntualitza.

A en Josep, en canvi, el fet d'estar vinculat al sector de la metal·lúrgia des de petit li ha facilitat molt les coses per

FOEG (Federació d'Organitzacions Empresariales de Girona) i també va ocupar la vicepresidència de la Cambra de Comerç.

Després de jubilar-se, als 65 anys, en Josep –premiat el 2007 amb la medalla President Macià de la Generalitat per tota una trajectòria laboral marcada per la voluntat d'innovar– continua anant a l'empresa i dona consells als treballadors, en funció del tragi que li suposen els seus objectes, que sempre procura que siguin d'una única peça per abaratir els costos. “Amb els anys no dono tantes voltes a l'hora d'inventar i crear un prototip, vaig més directe al gra, perquè ja he passat per problemàtiques similars en altres casos i n'intueixo més el resultat. És el resultat de l'experiència”, afirma.

Al seu despatx també perfecciona invents que ha fet anteriorment o millora productes d'altres creadors. Després de la idea, fa un dibuix, els prototips i comença a experimentar. “Hi poso

el codi de barres, l'estudi de mercat, prototips, materials...”, descriu.

Actualment una de les coses que li ronda pel cap és instaurar el dia de l'Inventor a Catalunya. “Podria ser el 28 de setembre, quan va néixer el figurenc Narcís Monturiol, inventor espanyol, cèlebre per la invenció del pri-

“El bon inventor té afany de superació, aporta valor afegit i sap treballar en equip”

mer submarí tripulat amb motor de propulsió anaeròbica, o el 28 de juny, quan el seu primer submarí, l'*Ictineu I*, va ser avarat al port de Barcelona, l'any 1859”. Són les seves propostes, i afegeix: “Seria una jornada de reconeixement als inventors, a les persones que pensen i al món de les idees, on tots tenen cabuda i l'edat és un plus”.●

Dirigeix un centre d'investigació a la universitat i treballa en la innovació didàctica de les matemàtiques

“Continuo per animar els mestres”

BÀRBARA JULBE
Girona

Quin és el número les dues cinques parts del qual són dotze?”, pregunta per sorpresa Maria Antònia Canals, de 83 anys, tot just entrar aquesta periodista i la fotògrafa al seu despatx, situat a la biblioteca de la Universitat de Girona. Acostuma a llançar reptes numèrics d'aquest estil per conèixer millor els seus interlocutors. Li advertim que tenim més facilitat per a les lletres que per als números, però ens replica: “Es poden fer les dues coses. No utilitzeu la lògica a la vida? Doncs les matemàtiques tenen part de lògica”.

Immediatament, demana que li acostem un dels seus materials didàctics de les prestatgeries. N'hi ha un miler de diferents: figures geomètriques de colors, elements de paper, plàstic o fusta, tot ben classificat; n'hi ha de reciclats... El que hem agafat serveix per treballar les fraccions i consta d'unes cartolines rodones dividides en parts, diverses fitxes i un mirall. Ho ha ideat ella perquè als mestres els sigui més fàcil ensenyar i, als alumnes, aprendre. Ens convida a provar-ho. “Trenta! Ben dit. Ho veieu? Així és més senzill. Ajudeu la ment a entrar en el pensament abstracte”, prossegueix.

Bona lliçó. Per a aquesta mestra jubilada, llicenciada en Ciències Exactes a la Universitat de Barcelona, “l'educació és un art. És més que seguir un currículum escolar. És un diàleg constant entre educador i alumne”. Per a ella, el mestre ha d’“ajudar que l'escolar tregui els seus propis valors. Cal respectar el procés d'aprenentatge del nen. No es tracta només d'ensenyar; el veritable repte és aconseguir que aprengui, la qual cosa és molt diferent”, afirma.

Professora emèrita de la Universitat de Girona, Maria Antònia es va jubilar el 2001, quan feia classes de Didàctica de les Matemàtiques a la facultat d'Educació de la universitat gironina. Des d'aquell mateix any, però, dirigeix el Gabinet de Materials i de Recerca per a la Matemàtica a l'Escola (Gamar), un espai de reflexió, experimentació i divulgació al voltant

assessorament a mestres i educadors sobre la utilització de materials i els facilita una àmplia mostra de recursos didàctics per aprendre matemàtiques de manera més entenedora a les aules.

“Pregunten com poden ensenyar millor a dividir o com han de començar amb el càlcul... El que sé els serveix molt. Quan em comenten que malgrat l'edat em conservo bé, penso que el que compta de debò és una altra cosa: continuo per animar els mestres i mantenir-los la il·lusió. Això és el que pretenc conservar”, subratlla.

Les portes del Gamar s'obren no no-

arrelada a la vida, que incideix en la formació global de la persona i que per això inclou aspectes emocionals, de motivació i actituds. “Amb la informàtica les coses estan canviant, però no s'ha de tancar la porta a les noves tecnologies. Sóc partidària de fer jocs de càlcul amb la calculadora”, apunta.

Encara que la seva mare volia que fos farmacèutica, Maria Antònia va veure créixer la seva passió per l'ensenyament dels números arran de les influències del seu pare, l'enginyer Emili Canals, i de la seva tia Dolors, deixeblla directa de Maria Montessori i una de

va donar classes de Didàctica de les Matemàtiques a l'Escola de Mestres de la Universitat Autònoma de Barcelona, a l'Escola de Mestres de Vic i el 1982 va obtenir la plaça i va demanar el trasllat a l'Escola Normal de Girona, que depenia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

En la seva trajectòria ha rebut nombrosos premis, com la Medalla al Mèrit al Treball (1986), el premi Mestres 68 (1994), la Insígnia d'Or de la Universitat de Vic (2000), la Creu de Sant Jordi (2006) o la Medalla d'Honor de la Ciutat de Barcelona (2009).

Actualment, no comparteix la manera com s'ensenyen les matemàtiques. “Només es busca tenir bons resultats a l'informe PISA. El currículum, a més, es modifica cada dos per tres. Que els alumnes rurals tinguin el mateix que els de ciutat no és adequat, per-

QUAN L' EDAT ÉS UN PLUS (57)

MARIA ANTÒNIA CANALS
Mestra jubilada

83

Fundadora de l'escola Ton i Guida, ofereix assessorament a mestres de matemàtiques

INMA SAINZ DE BARANDA

Maria Antònia, llicenciada en Ciències Exactes, al seu despatx del Gamar, envoltada de material didàctic

més entre setmana, sinó fins i tot els dissabtes i diumenges. Maria Antònia, coneguda per ser la creadora dels reglets numèrics més complets que existeixen, sempre està allà. Ella, a més, ofereix cursos i no li fa mandra fer les maletes per explicar en conferències la seva metodologia: Granollers, Pamplona, Benidorm...

També és autora de nombroses publicacions, com els *Dossiers*, uns quaderns d'orientació didàctica, que serveixen no com recolzament a cap currículum oficial, sinó per aprofundir en temàtiques com la geometria, la probabilitat o la lògica, publicats per l'Associació de Mestres Rosa Sensat, de la qual ella va ser cofundadora (1965).

“Els alumnes han de gaudir en l'aprenentatge de les matemàtiques”, adverteix aquesta octogenària, nascuda a Barcelona. Segons destaca, l'educació matemàtica no és una qüestió d'aprenentatges mecànics ni tampoc només funcionals, sinó que es tracta d'una educació conjunta del pensament i de la pràctica,

les introductores d'aquest mètode a Catalunya.

Va exercir de mestra a Virtèlia, el Liceu Francès i va col·laborar en la posada en marxa de l'escola Thalita com a responsable de parvulari. “La missió que em va proposar la fundado-

ra i directora de Thalita, Maria Teresa Codina, era recuperar la tradició i els valors de l'ensenyament a Catalunya. Era una guerra interessant. No vaig treballar només per guanyar diners, el que feia era idealisme pur”, explica. Per això se la considera una figura clau de la renovació pedagògica catalana, inspirada en els ideals de la Nova Escola, moviment sorgit després de la Guerra Civil que veu en l'educació un pilar fonamental de la societat.

Però l'escola de Maria Antònia és Ton i Guida. La va fundar el 1962 i va dirigir-la fins al 1979. D'inspiració montessoriana, el centre es va crear en el llavors barri del Verdum de Barcelona. Va començar amb 42 alumnes i va arribar als 400 abans del 1975. Després,

què són nens molt diferents”, concreta.

Segons remarca, sempre ha procurat ser coherent amb el que pensa i amb com viu. “I accepto el que em ve. La velleja, també. Acceptar plenament t'allibera”, afirma. Confessa que li agrada complir 84 anys perquè és la suma de quatre, més quatre al quadrat, més qua-

“L'actual ensenyament de les matemàtiques només busca bons resultats a l'informe PISA”

tre al cub. Abans d'acomiar-nos, ens fa firmar al seu llibre de visites, ple de missatges d'afecte. Entre els últims, un que diu: “M'hauria agradat tenir-la com a mestra”, un desig compartit per tants que l'han conegut fora de les aules.●

“No és només ensenyar als nens; el repte de debò és aconseguir que aprenguin, que és molt diferent”

de l'ensenyament de les matemàtiques a l'escola, a les etapes infantil, primària i primer cicle de secundària.

Aquest gabinet, que pertany a la Universitat de Girona, va ser creat a partir de la dotació del premi Jaume Vicens Vives amb què es va distingir Maria Antònia per la seva tasca a la docència universitària. El Gamar ofereix orientació i

LLEGIU ELS CAPÍTOLS ANTERIORS D'AQUESTA SÈRIE A: www.lavanguardia.com